אמר רב הונא ממך אפילו מריש גלותא ואפילו משבור מלכא א)אמר ליה רב חסדא לרבה פוק עיין בה דלאורתא בעי לה רב הונא מינך נפק דק ואשכח דתניא גט שיש עליו עדים ואין בו זמן אבא שאול אומר א אם כתוב בו גרשתיה היום כשר אלמא היום ההוא יומא דנפיק ביה משמע ב הכא נמי ממך מההוא גברא דנפיק מתותי ידיה משמע אמר ליה אביי ודלמא אבא שאול כרבי ב)אליעזר סבירא ליה ג)דאמר עדי מסירה כרתי אבל הכא ליחוש לנפילה אמר ליה לנפילה לא חיישינן ומנא תימרא דלא חיישינן לנפילה דתנן שנים שהיו בעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון ושם אחר יוסף בן שמעון אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב ג הא הם על אחרים יכולין ואמאי ליחוש לנפילה אלא לאו שמע מינה לנפילה לא חיישינן ואביי לנפילה דחד לא חיישינן לנפילה דרבים חיישינן ואלא

מינך אפי' מריש גלותא. לשון שאלה הוא וכן היא דאמר רב הונא חיישינן לשני סוריי בכל הגט (גיטין דף מ.) ובשנים אוחזין (ב"מ דף יח: ושם) ד)[וה"פ] אפי' מריש גלותא שאין רגיל להלוות נאמר אפילו באותו דגבי אי תפיס ביה ה) אבל רשב"ם אין תופס בו עיקר ואין נראה לר"י מה שמפרש אפילו מריש גלותא שאנו חוששין שמא אדם אחר הלוהו ונפל ממנו ומצאו (ב) לזה מה לי לתלות בריש גלותא אותו אדם אחר ולישנא נמי לא משמע כלל הכי ומה שהקשה למה שפי' דהוה ליה למימר ההוא ו)[גברא] דנפק מתותי ידיה משמע נראה דלא קשה כלל דלרב הונא הוה מספקא ליה ולכך שאלה היא אומר אם נתחייב אותו כלל דמשמע אפילו מריש גלותא אף על פי שאינו רגיל להלוות (ג) לו כלל אלא ש"מ מינך לא חשיב משמעות והבל הוא ומשום אדם לא יגנוהו ז)[או לא]: **עדי** מסירה כרתי. והא ח)דכתוב ביה היום לא משום דצריך זמן אלא שאם מתנה בעל פה שום תנאי אם ימות מחולי זה או כשימות שתהא או מגורשת מעכשיו וכדפסיק לעיל (דף קנו.) כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והוי כאומר מהיום אבל היכא דלא מתנה שום דבר לא צריך כלל מהיום והא דפירש רשב"ם דבעי למיכתב מהיום משום דבעי אבא שאול ידים מוכיחות אין נראה לר"י דהא אמרי' (גיטין דף יז.) זמן לא תקנו אלא משום פירות או משום בת אחותו ור' אלעזר לא [הוה] בעי זמן ט)[כלל] דס"ל עדי מסירה כרתי כמו שסובר רשב"ם עצמו וגם זהו תימה להוסיף טעם חדש לאבא שאול דבעי היום משום הוכחה: **אבל** הכא ליחוש לנפילה. תימא מאי שייכא הכא פירכא דר"א בהלואה הוה מצי למימר נהי (ד) נמי דמשמע מההוא גברא כו' מ"מ ליחוש לנפילה ואפילו הוה סובר כר"מ הוה מצי למיפרך הכי ואומר ר"י דהכי פירושה אלמא מהיום מההוא יומא דנפק ביה משמע ה"נ ממך מההוא גברא דנפק מתותי ידיה משמע שרוצה לומר לכל אדם שימצא בידו כי משמעות תשוב הוא ולא הבל ולישנות וכן משמע שיגבה כל מי שימצא וכן דעת הכתיבה היתה ובשטרי אקנייתא אתי שפיר שמשעבד עצמו מה שלא לוה עדיין מש"ה שעבד לו אפילו לא ילוה לעולם כדאמרי' בשנים אוחזין (ב"מ דף טז:) מצא שטרי הקנאה בשוק יחזירם לבעלים מאי אמרת שמא כתב ללוות ולא לוה הא שעבד ליה נפשיה הלכך לא שייך למיחש לנפילה הכא ואפילו בלא אקנייתא הוה מצי לאוקומי לפי' ר"ת דהנושא (כתובות דף קב. ד"ה אליבא) דמפרש התם שיכול אדם להשתעבד לחבירו אפילו לא לוה ממנו כגון שיכתוב (ה) השטר אני חייב לך מנה ויכתבנו ויתננו לו לשם כך ופריך דלמא אבא שאול כר' אלעזר ס"ל ולא בעי זמן כו' והיום משמע יומא י) דנפק מבעל הבית ולא דנפק מב"ד ולא הולכך מהיום אלא אם התנה אם מתי כדפרישית לעיל אבל הכא ליחוש לנפילה דממך נמי לא משמע אלא (ו) שנתנו לו כי היכי דמהיום משמע סתם משמעותו משעת הגירושין ולאפוקי על בת אחותו לא יוכל דהא עדי מסירה צריך וה"נ משמע הכא אותו שנתנו לו דוקא ולא למוצאו א"כ איכא למיחש לנפילה ומשני לנפילה לא חיישינן ומתלת שאלה דרב הונא נראה לר"י לפרש כן ממך אפילו מריש גלותא אע"פ שאין רגיל להלוות כלל וגם אפילו אנו ידעינן בבירור שלא הלוהו וגם אין רגילות להקנות לו וליתן לו שטר הקנאה כלל אפ"ה מקנה לו מטעמא דפרישית או לא דשמא אין לנו לתלות אלא באותו שנתנו לו הלכך חיישינן לנפילה דלא הוי אם לא מסרו לו ועוד יש לפרש אבל הכא ליחוש לנפילה כלומר לא מיבעיא דלא משמע (ז) ההוא גברא כו' והכא ואפי' הוה משמע ליחוש לנפילה ומשני לנפילה לא חיישינן וקושיא ראשונה לא חשש לתרץ משום דכבר' אלעזר לא מתוקמא דהא מצריך מהיום וטעמא שפירשתי למעלה הוא דחוק ולא סבירא ליה לרבה ההוא דיחויא וכן מצינו בשאר מקומות בגמ' שאין חושש לתרץ קושיא ראשונה כלל: **לנפילה** דחד. פירוש (ח) שאין לתלות שנפל אלא מאחד לבד כי היכי דמתרמי שמזה נפל לנפילה דרבים פירוש דיש לחוש מכל בני אדם שבעולם שנפל מזה או מזה יש לתלות בנפילה: כ)**ואלא הא דתניא** כו'. לנפילה דחד חיישינן ומתני' בבאין בהרשאה ובריית' במוציאין זה בלא זה:

אמר רב הונא ממך. משמע אפילו מריש גלותא כלומר שמא ריש גלותא או אדם אחר הלוהו ונפל ממנו ומצאתו. ואין לפרש שבא רב הונא לומר שיגבה שטרו זה המוחזק דמשמע כל מי שמוחזק בשטר ואפילו ריש גלותא מוחזק בו שאין רגיל להלוות יגבה לו בו דא"כ הוה ליה למימר (א) כדלקמן ממך ההוא [גברא] דנפיק מתותי ידיה משמע: **ואין בו זמן.** והוא אחד משלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר בפ' המגרש (גיטין דף פו.): **אני היום גירשתיך כשר.** קס"ד השתא כיון דעדים קא חזו ליה בידיה וכתוב בו היום הרי כתב בו זמן: **ההוא יומא דנפיק.** בב"ד להתגרש האשה משמע וחשבינן ליה כזמן גמור: **ה"נ משמע ממך כו'.** דהא חזו ליה ב"ד בידו וכמי שנכתב שם המלוה בשטר דמי: **דלמא אבא שאול.** לא חייש לשום זמן בגיטין בדיעבד וכדר' אלעזר ס"ל דתנן בפ' המגרש (שם) שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר ר"א אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וכי היכי דרבי אלעזר מכשיר ליה בלא עדים משום טעמא דעדי מסירה כרתי ה"נ מכשיר ליה בלא זמן משום האי טעמא גופיה כדקתני יש עליו עדים ואין בו זמן בהאי משנה דשלשה גיטין פסולין ועלה קאי ר' אלעזר ואמר אע"פ שאין עליו עדים בהאי שטר שאין בו זמן כשר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וה"נ אין כותבין בו זמן אלא מפני תיקון העולם דבת אחותו ופירות כדמפרש בפ' (כל הגט) [המביא תניינא] (שם דף יז.) וכיון שנתנו לה בפני עדים הם יעידו על הזמן ועל הגט. והאי דמצריך אבא שאול לכתוב בו אני היום גירשתיך לאו משום זמן דהא אין זה זמן ולזמן לא חייש כר' אלעזר אלא דבעי אבא שאול ידים מוכיחות דמשעה שקבלה הגט נתגרשה מיד שאם לא נכתב מהיום בגט זה שאין בו זמן מנין לנו שיהיה גט שמא אין בדעתו לגרשה מיד בגט זה עד סוף שנה או שנתיים לאחר קבלתה הלכך בעי אבא שאול שיכתבו היום אחרי שאין זמנו כתוב בו שיוכיח עליו כר' יוסי דאמר (לעיל דף קנו.) זמנו של שטר מוכיח עליו והאי דאמר אבא שאול הייתו דכתבינן בגט מן יומא דנן ולעלם: **אבל הכא ליחוש לנפילה.** וכדרב הונא דאמר ממך אפילו מריש גלותא ושמא מאחר נפל ומצאו זה: **הא הן על אחרים מוציאין.** אחד מהן שיש לו שטר על אחר שיגבה ממנו ולא יכול זה לטעון מחבירך נפל ומצאתו נמצינו למדין שמי שמוחזק בשטר יכול לגבות מלוה מאיש אחר הכתוב בתוכו ואע"פ שהשטר אין מוכיח מי המלוה וה"ה לויתי ממך: **ואביי לנפילה דחד לא חיישינן.** כגון שטר שביד יוסף בן שמעון שיש לו על אחד מן השוק דהיינו נפילה דחד ומגילה דחד היכי איתרמי מילתא דמיוסף בן שמעון נפל ויוסף בן שמעון מצאו הלכך לא חיישינן אבל גבי לויתי ממך מנה דהיינו נפילה דרבים שיש לחוש מאיש אחר בעולם נפל ואיש אחר בעולם מצאו כגון זה שמוחזק בו התם ודאי חיישינן ולא יגבה בו (הג"ה. חיישי' לנפילה דיחיד ואשכחו רבים. ע"כ): עיקר הלשון כן הוא **לנפילה דרבים חיישינן.** כלומר שמצאו שום אדם בעולם אבל לשמצאו יחיד יוסף בן שמעון לא חיישינן. ורבינו חננאל פירש ואביי לנפילה דחד ואשכחיה האי דשמיה כשמיה דההוא לא חיישינן שאילו מן האחד נפל היה צועק ומבקש וכיון שלא צעק נתברר כי לוה שמצאו הוא אבל לנפילה דרבים דלא ידעינן מי הוא חיישינן:

והכא

עין משפט נר מצוה

קמז א מיי' פ"א מהל' גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ סעיף ז:

קיז ב מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ט סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' נ וסי' סה סעיף י:

קיח ג מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ז:

◆

רבינו גרשום

אמר רב הונא. אין אדם יכול לגבות בזה השטר כלום שכשמוציאו זה המלוה אע"פ שהוא כתב ידו של לוה: אמר הלוה מה אתה מבקש ממני והלא כתבו ממך סתם משמע אפי' מריש גלותא או משאר כל אדם היאך אתה יכול לגבות ממני: פוק עיין ביה. שתמצא ראיה שדומה למעשה: דלאורתא בעי לה רב הונא ממך. שתאמר לו ראיה שדומה למעשה זה: ואין בו זמן כו' אבא שאול אומר אם כתוב בו. אפי' זמן כזה שגירשתיה היום אע"ג דאין יודע איזה יום קאמר כשר הגט אלמא באיזה יום שיבוא הגט לבית דין יש לומר היום משמע ההוא יומא דקא נפיק ביה: משמע שבאותו יום גירשה וכשר. הכי נמי ממך משמע מההוא גברא דנפיק שטרא מתותי ידיה: משמע דנאמן ולא מצי למימר ממך אפי' משבור מלכא: אמר ליה אביי לרבה: דלמא אבא שאול. דאמר דכשר הגט משום ההוא טעמא קאמר דגירשתיה היום סתם כשר דאע"ג דלא ידעי' באיזה יום נכתב הגט אלא שידע באיזה יום מסרו לה כשר דס"ל כר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי: אבל הכא. דכתב ממך ניחוש לנפילה דיכול לומר לו אין אתה המלוה: שמא מן המלוה אחר נפל השטר ומצאת אותו: אמר ליה רבה לעולם ראיה שלי [ראיה] ודקא פרכי' ליחוש לנפיל'. לנפילה לא חיישינן: מנא תימרא דלא חיישינן לנפילה דתנן. במתניתין שנים שהיו בעיר אחת [ששמותיהן שוות] שניהן אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה שזה יכול לומר לזה אתה חייב לי וממני נפל השטר ואתה מצאתו וזה יכול לומר לזה אתה חייב לי וממני נפל השטר ואתה מצאתו או יכול לומר לו פרעת לי והחזרתי לך השטר: ולא אחר יכול להוציא שטר חוב על אחד מהן. שיכול כל אחד לומר לו איני חייב לך אלא חבירי. נמצא למלוה שטר אחד בין שטרותיו ששטרו של יוסף בן שמעון פרוע אע"ג שיש לו שטר אחר על יוסף בן שמעון שאינו פרוע שטרות שניהן פרועין שכל אחד יכול לומר לו לשטר שלי הפרוע: כיצד יעשה אם אחד [רוצה ללוות] מחבירו: ישלשו. יכתוב כל אחד שמו ושם אביו ושם זקנו שמא שמות זקנים אינם שוין ובכן יתקר הדבר: ואם היו משולשין יכתוב לו סימן המשפחה. ואם היה סימנם שוה יכתוב כהן אם אחד מהן כהן יכתבו פלוני כהן. ואם יש באחד מהן סימן אחד או

מסורת הש"ס

א) [ב"מ יח: כ: גיטין מ:], ב) [צ"ל אלעזר], ג) [גיטין ע: וש"נ], ד) רשב"א, וגי' רשב"א אפי' והוא דבור חדש, ה) רשב"א אבל פי' רשב"ם שתופס כו' אין נראה, ו) רשב"א, ז) רש"ל, ח) רשב"א דלאמר היום, ט) רשב"א, י) רשב"א דנפק מידו ולא דנפק לב"ד, כ) [בס"י הג"ה, אלא הא דתניא כו' א"כ לנפילה דחד חיישינן ומתניתין בבא בהרשאה ובבריתא דמוציאין זה על זה וצאה ע"כ] ועיין רש"ל.

◆

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אמר רב הונא וכו' כדלקמיה ממך: (ב) תום' ד"ה מינך וכו' ונפל ממנו ומצאו זה דלמה לו לתלות בריש גלותא: (ג) בא"ד להלוות כלל כ"ל ותיבת לו נמחק: (ד) ד"ה אבל וכו' נהי דממך משמע מההוא גברא: (ה) בא"ד שיכתוב בשטר אני חייב: (ו) בא"ד לא משמע אלא אותו שנתנו לו: (ז) בא"ד דלא משמע מההוא: (ח) ד"ה לנפילה דחד פירוש כשאין לתלות שנפל אלא מאחד בלבד אין לתלות בנפילה כי היכי מתרמי שמזה נפל הס"ד ואח"כ מ"ה לנפילה וכו' דמכל בני אדם:

◆

מוסף רש"י

דאמר עדי מסירה כרתי. דאמר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים גובה מנכסים משועבדים, שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם, שמא ימותו עדי מסירה או ילכו למדינת הים, אלמא עדי מסירה עיקר (כתובות צד:) ואין צריך לחתום בגט, וכי כתב קרא וכתב לחתימת גט קאי ולא אחתימת ידי עדים (גיטין ט: ובעו"ד שם כא:) כרתי, מפר ליה ספר כריתות (קדושין מח.).

◆

רבינו גרשום (המשך)

אירך או גרץ או שחור יכתוב אותו סימן. קתני סיפא מתני' ולא אחר יכול להוציא שטר חוב על אחד מהן הא אחד מהן על אחרים יכול להוציא ואמאי ליחוש לנפילה. ולימא ליה לוה לא ממך לויתי אלא מחבירך ונפל ממנו ומצאת אותו וכן נמי נימא לאידך אלא ש"מ מדהן על אחרים יכולין להוציא ולא מצי ליה למימר מחבירך נפל ש"מ דלנפילה לא חיישינן: ואביי משיב לנפילה דחד. כגון מלוה אחד ששמו יוסף בן שמעון לא חיישינן. דמזהיר זהיר ביה והכא ליכא ספיקא אלא דחד גברא בלבד של חבירו ששמו כשמו. אבל לנפילה דרבים היכא דכתב לויתי ממך איכא לספוקי דרבים דלכל חד מעלמא משמע ממך הלכך חייש לנפילה: